

vitvi, vodstvu in opremljanju naše prve semenogojске postaje v Beltincih ter se zavzemal za varstvo naravnih vrednot. S svojimi študenti, planinci in gozdarji je leta 1924 začrtal meje Triglavskega narodnega parka. Tragični dogodek na Komarči in smrt dne 14. julija 1932 je prekinila njegovo ustvarjalnost. Počiva na loškem farnem pokopališču. Po njem je ljubljanski mestni občinski svet imenoval novo Jesenkovo ulico, po drugi vojni so v Mestnem logu ustanovili posestvo in vrtnarijo Jesenkovo, prijatelji so mu v vznožju Šišenskega hriba postavili spominski kamen, botaniki pa spominsko ploščo v Botaničnem vrtu na Ižanski cesti (1966). In Jesenkova priznanja so tudi

prispevek za tisto, kar mu dolguje slovenski narod!

Viri: Sklep FS Biotehniške fakultete univerze v Ljubljani z dne 26. 2. 1973. — Govor dekana prof. dr. F. Adamiča na slovesnosti izročitve Jesenkovih priznanj dne 14. marca 1973 na Univerzi v Ljubljani. — Arhiv univerze in arhiv biotehniške fakultete v Ljubljani. — Slovenski biografski leksikon I, str. 409. — Loški razgledi VII, 1960, str. 151—156. — Zbornik BF XXI, 1973 (v tisku) in Spominski zbornik BF 1947—1972, II. del (v tisku). — Sklep UO Biotehniške fakultete univerze v Ljubljani z dne 22. februarja 1973, da se za leto 1973 izročijo diplome in po 4000 din nagrade.

Dr. France Adamič

OTVORITEV MUZEJSKE ZBIRKE V ŽIREH

V nedeljo 14. oktobra 1973 je bila v Žireh slavnostno odprta lokalna muzejska zbirka. Podrobnejše predstavitve zbirke zaradi poznega termina ni bilo mogoče uvrstiti v letošnje Loške razgledne in bo to storjeno prihodnje leto. Priprave na njeno postavitve, vsebino in naloge je kratko orisal predsednik Muzejskega društva v Škofji Loki v otvoritvenem nagovoru (op. uredništva):

— Spoštovani navzoči! V imenu Muzejskega društva v Škofji Loki vas pri srčno pozdravljam ob današnji slovesnosti, ki pomeni vsekakor velik kulturni dogodek v Žireh. Saj odpiramo muzejsko zbirko, ki naj javnosti nazorno predstavlja razvoj najbolj specifičnega gospodarskega življenja v žirovskem koncu — čevljarstvo in čipkarstvo. Tako po čipkarski, zlasti pa po čevljarški dejavnosti so Žiri danes znane daleč onstran meja slovenskega ozemlja.

Muzejska dejavnost je bila v letih pred vojno celo v slovenskem merilu zelo skromna. Vsa Slovenija je štela komaj peščico muzejev, ki so jih na splošno premogla le vodilna slovenska mesta. Ko smo ustanavljali tik pred vojno muzej v Škofji Loki, je bilo naše dejanje zelo, zelo nevsakdanje. Danes je muzejstvo širom po Sloveniji silno razmahnjeno,

lahko trdim, da celo preveč, kajti za dostojne muzeje je treba imeti na voljo tudi ustrezna sredstva — tako materialna kot strokovna. Zato mnogi muzeji po Sloveniji komaj še zaslužijo to ime in bolj ali manj životarijo.

Muzejstvo na loškem ozemlju pa od vsega začetka kaže izreden napredek. Ko smo tik pred vojno odpirali loški muzej, smo bili silno ponosni, ker smo v nekaj letih zbrali toliko gradiva, da smo z njim napolnili štiri prostore v drugem nadstropju loškega rotovža. Danes nam je obsežen loški grad že skoraj pretesen. Sčasoma smo usreli muzejsko misel razširiti po obsežnem loškem teritoriju. Pri zbiranju predmetov pa se držimo načela, da ne bi bilo prav, če bi ljubosumno hoteli vse muzealije osredotočiti na loški grad. Vodilo nam je predvsem skrb, da najdejo v muzeju varno shrambo dragoceni predmeti, ki bi raztreseni po domovih prej ali slej zapadli uničenju. V tej težnji močno podpiramo muzejsko dejavnost v obeh dolinah z željo, da se v odnotnih naravnih središčih osnujejo posebne muzejske zbirke, in to s poudarkom na gradivu, ki je specifično za ustrezno območje.

Plod naše muzejske politike je ustanovitev odlične muzejske zbirke v Želez-

Pred stavbo muzejske zbirke v Žireh ob njeni otvoritvi. (Foto F. Planina)

nikih, ki nazorno predstavlja ondoto, stoletja trajajočo specifično gospodarsko dejavnost — fužinarstvo in lesno obrt oziroma industrijo. Do danes je ta zbirka že tako napredovala, da vzbuja zanimanje v zelo širokem krogu ljudi ne samo z loškega ozemlja, marveč z obsežnega slovenskega pa tudi izvenslovenskega območja.

Nekaj podobnega pričakujemo v Žireh. Vsak začetek je težak. Tudi žirovska muzejska zbirka, ki jo danes odpiramo javnosti, ni nastala čez noč. Zahtevala je vrsto požrtvovalnih, nesebičnih muzejskih delavcev predvsem iz vrst domačinov. V ta namen smo že pred leti ustanovili poseben pododbor Muzejskega društva v Škofji Loki s sedežem v Žireh, čigar zastopniki so mesec za mesecem prihajali na naše muzejske seje. Pridni žirovski odborniki so se vneto vrgli na delo. Znali so pridobiti najbolj nujne prostore za ureditev prvih zbirk lokalnega muzeja in uspeli so zbrati že v tem kratkem času toliko predmetov, da so

sedanji razpoložljivi prostori že celo pretesni. Ob tej priliki moram vsekakor v imenu Muzejskega društva v Škofji Loki dati vse priznanje in zahvalo vsem posameznikom, ki niso štedili niti časa niti truda v tem plemenitem prizadevanju.

Prav tako mi je v prijetno dolžnost, da se zahvalim vodstvu tovarne Alpina, ki je z vsem razumevanjem izdatno podpiralo našo akcijo. Zahvaljujem se dalje vsem posameznikom, ki so z velikim razumevanjem dali na voljo muzejske predmete — deloma v last, deloma na posodo. Zlasti se moram v tej zvezi z vsem priznanjem spomniti tov. Primožiča, ki je z dragocenimi predmeti napolnil čipkarsko zbirko v tolikšni meri, da je celo zmanjkalo prostora. Prav tako velja topla zahvala tov. Božu Račiču, našemu dragemu muzejskemu prijatelju, ki je ves vnet za našo dejavnost tudi ob tej priliki priskočil na pomoč z dragocenimi eksponati. Želim, da bi ti zglede našli še mnogo posnemalec, saj se zavedamo, da odpiramo danes zbirko, ki

bo rasla iz leta v leto. Zahvaljujem se dalje tudi pevskemu zboru, ki je pod vodstvom tov. Jobsta izdatno podprl raven današnje slavnosti.

Pred žirovskimi muzealci stoje še velike naloge. Danes je pač zaključena šele prva faza, ki pomeni sicer važen mejnik, vendar predstavlja samo eno postajo v žirovski muzejski dejavnosti. Saj bo treba še naprej načrtno zbirati predmete, vendar sem mnenja, da bo to delo sedaj zelo olajšano. Kajti marsikdo je doslej mogoče skeptično gledal na entuziazem žirovskim posameznikom. Sedaj je uresničena njihova zamisel; prvi uspehi so pred nami. Nedvomno bo zbirka rasla iz leta v leto; krepila se bo z orodjem, ki leži mogoče zaprašeno po podstrešjih; v zbirko se bodo stekali predmeti, kakršne so mogoče doslej dajali kot igrače otrokom; tod se bodo zbirali papirji, ki so jih doslej brezsmiselno uničevali itd. itd. Istočasno pa se že sedaj kaže druga naloga: na vsak način bo treba poskrbeti, da bodo povečane zbirke našle dostojno mesto. Poslopje je veliko — kot

nalašč ustvarjeno za nakazane namene. Treba bo skrbeti, da bodo posamezni prostori primerno adaptirani za povečane zbirke, ki bodo sčasoma prav gotovo toliko prerasle, da bo že kmalu treba misliti na ustrezno premostitev. Saj bo treba čevljarstvo in čipkarsko dejavnost po možnosti predstaviti v vseh fazah; iz zbirke naj bo razviden razvoj od samega začetka pa vse do današnje razvejanosti.

Številne naloge so torej pred nami. Kot doslej sta loško muzejsko društvo in loški muzej pripravljena, da po svojih najboljših močeh skušata pomagati tudi naprej. S skupnimi naporji bomo vsekakor uspeli postaviti v Žireh tako zbirko, ki bo zanimiva ne samo za domačina, marveč tudi za izredno širok krog ljudi, ki danes sicer poznajo ime Žiri predvsem po Alpini, toda kraja mnogih med njimi niso nikdar videli.

Za muzejstvo vnetim Žirovcem k današnjemu prazniku iskreno čestitamo z željo, da krepko nadaljujejo s korakom, so točno načrtani poti. Uspehi ne bodo izostali! —

Dr. Pavle Blaznik

ZANIMIVA NAJDBA

Ob koncu leta 1971 je v muzej prinesla Ana Pirc iz Škofje Loke lončeno posodo, sestavljeno iz dveh delov. Posodo so našli njeni sorodniki na parceli pod Planico, kjer se je pod starim drevesom udrta zemlja in se je prikazalo na dan večje število povsem enakih posod. Mimogrede: točne lokacije najdišča ne navajamo zaradi tako imenovanih »krokarjev«, ki vse preradi in brez dovoljenja brskajo po najdiščih in dobesedno kradejo zgodovinske predmete; mnogi ne samo zase, temveč še raje za preprodajo. Zato je razumljivo, da smo točno lokacijo prihranili samo za strokovne kroge. Ani Pirc in njenim sorodnikom pa se muzej zahvaljuje, ker so takoj prinesli primerek posode v muzej in ga muzeju tudi poklonili.

Posoda nam je najprej predstavljala hud problem že zaradi svoje dvodelne sestave in čudne oblike, saj je podobna

nekakšni pokončno razpotegnjeni žari, ki stoji narobe v manjši, skodelici podobni posodi kot v podstavku. Nismo vedeli ne namena in ne poznali časa, v katerem naj bi taka in podobna posoda nastala, niti kakšnemu namenu je služila. Ker je bila znotraj črna in je bilo v njej nekaj sprhnine, smo menili, da je služila kot nekakšen ovoj, morda za dragocene listine ali za drugačne dragocenosti. Arheologi so odkimali, češ, to ni naše gradivo, torej mora biti mlajše! Ugibanja so obstala in pred nami je bilo samo povsem rutinsko delo, ki ga je bilo treba opraviti: izmerili smo jo in dobili podatek, da znaša celotna višina obeh posod skupaj kot celota 29 cm, višina zgornjega dela posode je 24,3 cm, višina spodnjega dela posode ali podstavka, v katerega pride zgornji del, je 8,4 cm, širina dna spodnje posode meri 9,3 cm in ustja 9 cm, odprtina zgornje posode na